

Remissvar
Avsändarens ärendenummer:
2024/46

Finansdepartementet
Fi.remissvar@regeringskansliet.se
Fi.ofa.k.remissor@regeringskansliet.se

Vårt ärendenummer: 2024/46
Ert ärendenummer: Fi2023/03211

2024-03-19

Angående promemorian ” Förändring genom försök-försöksverksamhet i den kommunala sektorn (SOU 2023:94)”.

Tillväxtanalys ska analysera, utvärdera och redovisa effekter av statens insatser för hållbar nationell och regional tillväxt och näringslivsutveckling. Myndigheten ska ta fram beslutsunderlag och rekommendationer för utveckling, omprövning och effektivisering av statliga åtgärder samt, om det är relevant, peka på viktigare målkonflikter. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Tillväxtanalys har bjudits in att lämna remissvar på betänkandet av Försöksverksamhetskommittén, Förändring genom försök – försöksverksamhet i den kommunala sektorn, SOU 2023:94.

Tillväxtanalys avstår från att lämna synpunkter på betänkandets förslag

Kommittén redogör för tre försök som utredningen har följt under utredningstiden och som inte krävt författningsändring. Utredningen har vidare tagit emot ansökningar från kommuner och regioner om att få bedriva försöksverksamhet där det krävs författningsändringar. Av de inkomna förslagen har utredningen valt ut fem områden där utredningen antingen föreslår en författningsändring för att möjliggöra försöken,

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Postadress
Studentplan 3
831 40 Östersund

Kontakt
010-447 44 00
info@tillvaxtanalys.se

www.tillvaxtanalys.se
Org. nr 202100-6164

eller gör bedömningen att tiden är mogen för ett försök. Det kan ske bland annat genom att en myndighet får ansvara för försöket eller genom att en annan pågående statlig utredning bör överväga att föreslå ett försök.

De fem försöksområdena är:

1. Försöksverksamhet gällande ett statsbidrag till små kommuner
2. Försöksverksamheter inom hälso- och sjukvårdsområdet
3. Försöksverksamheter med kommunal samverkan gällande lantmäteriverksamhet
4. Försöksverksamhet med renat råvatten som dricksvatten
5. Försöksverksamheter för att motverka välfärdsbrottslighet

Tillväxtanalys avstår från att lämna synpunkter på behoven av försöksverksamhet inom de nämnda områdena. Det kan finnas behov av försöksverksamhet för att utveckla kommunal verksamhet. Allmänt hade Tillväxtanalys gärna sett försök som mer specifikt riktar sig till kapacitetsstärkande åtgärder för mindre kommuner, gärna med inriktning mot ökad utvecklingskapacitet.¹

Mot bakgrund av de stora utmaningar som kommunerna står inför önskar däremot Tillväxtanalys lämna några mer övergripande synpunkter, främst utifrån ett tillväxtperspektiv.

Försöksverksamhet och samverkanslösningar är otillräckliga för att stärka mindre kommuners kapacitet

Kommunerna ansvarar för ett flertal verksamhetsområden som har stor betydelse för företags förutsättningar att bedriva verksamhet.² Likaså är kommunen en nyckelaktör vid nyetablering och nyinvesteringar på en ort.³ Forskning indikerar att det finns ett regionalt och lokalt handlingsutrymme (human agency) att utifrån givna förutsättningar kunna påverka ett områdes utvecklingsförutsättningar.⁴ De omfattande företagsinvesteringar som just nu sker i norra Sverige illustrerar på ett konkret sätt kommunernas viktiga roll vid större företagsetableringar.⁵ Det illustrerar samtidigt vikten av att kommunerna har tillräcklig kapacitet att svara upp med offentliga investeringar som behövs runt en större företagsinvestering. I det offentliga främjandesystemet är därmed kommunen en viktig aktör.⁶

---

¹ Se Kommunutredningen, SOU 2020:8, *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget*, för en diskussion om drift- och utvecklingskapacitet, sid 354–356.

² Naldi, L., Larsson, J.P. and Westlund, H. (2020), Policy entrepreneurship and entrepreneurial orientation in vulnerable Swedish municipalities. *Entrepreneurship & Regional development*. Vol 32. 473–491.

³ Se exempelvis Tillväxtanalys, (2021), "We are in the business of trust" – erfarenheter från fyra investeringsprocesser. PM 2021:01.

⁴ Grillitsch, M., Martynovich, M., Fitjar, R.D. et al. The black box of regional growth. *J Geogr Syst* 23, 425–464 (2021). <https://doi.org/10.1007/s10109-020-00341-3>. Naldi, L., Larsson, J.P. and Westlund, H. (2020), Policy entrepreneurship and entrepreneurial orientation in vulnerable Swedish municipalities. *Entrepreneurship & Regional development*. Vol 32. 473–491.

⁵ Larsson, P., (2022), Rapport från samordnaren för samhällsomställning vid större företagsetableringar och företagsexpansioner i Norrbotten och Västerbotten. Regeringskansliet.

⁶ Regeringens skrivelse 2020/21:133, "Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030", sid. 13.

Utifrån ett regionalpolitiskt perspektiv märks ökade förväntningar på ett kommunalt engagemang inom tillväxtpolitiken.⁷ I regeringens strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 anges vissa grundläggande förutsättningar för att den regionala utvecklingspolitiken ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.⁸ En av dessa förutsättningar är tillräcklig kapacitet för regionalt och lokalt utvecklingsarbete.⁹ Kommunerna kan därför ses som en viktig aktör inom främjandesystemet för näringslivsutveckling, samt inom den regionala utvecklingspolitiken.

Det är Tillväxtanalys uppfattning att många mindre kommuner idag har otillräcklig kapacitet för att kunna bidra effektivt i tillväxtpolitiken.¹⁰ Genom försöksverksamhet och samverkanslösningar kan kommunal verksamhet eventuellt förbättras i enskilda fall. Men ställt mot de utmaningar som kommunerna står inför¹¹ bedömer Tillväxtanalys att försöksverksamhet endast på marginalen kan stärka kommunernas kapacitet, som är en grundläggande förutsättning för att kommunerna ska kunna klara sitt uppdrag. Dessutom kan det vara svårt för kommuner med bristande kapacitet att delta i olika typer av försöksverksamhet, om kommunen själv behöver ta ett stort ansvar för genomförandet.

Tillväxtanalys uppfattning är att det behövs en ny kommunreform med syfte att skapa större och starkare kommuner. Såväl tidigare svenska som nordiska erfarenheter visar att en sådan reform bara kan åstadkommas genom ett nationellt beslut och en nationellt ledd genomförandeprocess.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit analytiker Ulf Tynelius. I ärendets handläggning har även avdelningschef Håkan Gadd medverkat.

Sverker Härd
Generaldirektör

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Postadress: Studentplan 3, 831 40 Östersund

Telefon: 010-447 44 00

E-post: info@tillvaxtanalys.se

Webb: www.tillvaxtanalys.se

Organisationsnummer: 202100–6164

---

⁷ Hermelin, B., Trygg, K., (2022), "Decentralised development policy: A comparative study on local development interventions through municipalities in Sweden". *European urban and regional studies*. Vol 29(3) 297-311.

⁸ Regeringens skrivelse 2020/21:133. Nationell strategi för hållbar utveckling i hela landet 2021–2030.

⁹ Ibid. Sid 2, se också kap. 7.1.

¹⁰ Tillväxtanalys, (2013), "Lokalt näringslivsarbete – förutsättningar och begränsningar". Rapport 2013:10.

Tillväxtanalys, (2017), "Regionala tillväxtpolitiska utmaningar – behov av strukturreformer och nya samverkanslösningar?" PM 2017:10.

¹¹ Kommunutredningen gjorde en omfattande genomgång av kommunernas framtida utmaningar. Se SOU 2020:8, *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget*. Kap 6–11.